

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

Si enim non abiero, paracletus non veniet ad vos. Si autem abiero, mittam eum ad vos, & sic consequenter.

Proinde præsens Evangelium, justum locum, quoad anni tempus, occupat: Concludit enim q̄. festū Paschatos, & præparat ad Pentecosten, ubi de visibili Spiritus S. effusione prædicare solemus, qui in ignis specie Apostolorum linguas occupavit, & adhuc hodie in corda fidelium mittitur, velut spiritus adoptionis, in quo clamamus, Abba, pater. Rom. 8. v. 15.

Nos absq; ulteriori præfatione ipsā Evangelii tractationē accessuri, discimus ex ipso:

I. Ἀγγελιαγωγίας sive notitiam nostri.

II. ἀγγελιαγωγίας, sive notitiam Christi.

J. J.

Exegesis.

Quemadmodum ultima parentum verba, quæ proximè ante beatum suum ex hoc mundo discessum, ad liberos loqui amant, plerumq; accuratā animadversione digna sunt: Sic etiam Servator noster piētissimus, proximè ante passionem & mortē suam ad discipulos & Apostolos suos egregiam concionem valedictoriam habuit, quæ semper in Ecclesia plurimi facta est: unde quoq; Majores nostri inducti fuerunt, ut eam plurimā ex parte, secundum seriem partiti sint in singulas ferè Dominicas, inter festum Paschatos & Pentecostes interjacentes. Sicut etiam præsens Evangelium ad illam pertinet, in quo Servator noster Apostolis suis, verbis solatio plenissimis de passione & morte sua concionatur, eamque abitum ad patrem appellat, & simul ostendit, quantam hinc utilitatem expectare debeant; per hunc enim sese ipsis impetratum esse Spiritum Sanctum, ut eorum

Consolator in calamitate, Doctor in ruditate, & ductor in veritate esse debeat.

Der Sie in Trübsal trösten sol
Und lehren GOTT erkennen wol /
Und in der Wahrheit leiten.

Ad Ἀγγελιαγωγίας, sive notitiam nostri perdiscendam occasionem habemus, quando perpendimus:

I. *Abitus Christi denunciationem.* Nunc autem, inquit, vado ad eum, qui misit me, quo ipso intelligit:

1. *Abitum passionis.* Quemadmodum enim Pontifex summus V. T. anniversariè semel sanctuarium ingredi & populum Deo expiare tenebatur, Exod. 28. v. 29. Sic etiam Christus ceu verus Novi Testamenti summus Sacerdos, semel sancta intravit, æternā redemptione repertā, Hebr. 9. v. 12.

Quod si itaque cum Davide conquere- ris: Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus grave gravatæ sunt, super me, Psal. 38. v. 5. recordare abitus hujus Christi, & requiem animæ invenies, Col. 1. v. 14.

2. *Abitum resurrectionis,* tertio enim die è sepulchro resurgens prodit, velut victoriosus triumphator, qui destruxit mortem, & illuminavit vitam & incorruptionem. 2. Timoth. 1. v. 10. Omnia enim in nostri gratiam facta sunt, *Meum est, quod cecidisti, meum est, quod resurrexisti*, ait Augustinus: Nos ad imitationem ejus dicamus:

Membrum tuo sum corpore,

Sustentor hoc honore:

Nos non valet sejungere,

Horrenda mors dolore:

Si mors rapit, rapit tibi,

Est vita parta nam mihi,

Perpes tuo cruore.

Tu

Tu morte suscitatus es,
Nec hâc ego tenebor:
Tuus salus adscensus est,
Morti per hanc medebor:
Ubi manens hâc ivero,
Semperque tecum vixero,
Hâc latus exciebor.

Ich bin ein Glied an deinem Leib/
Des tröst ich mich von Herzen/
Von dir ich ungescheiden bleib/
In Todes-Noth un' Schmerzen:
Wenn ich gleich sterb' so sterb ich dir/
Ein ewiges Leben hastu mir/
Mit deinem Tod erworben.
Weil du vom Tod erstanden bist/
Werd' ich im Grab nicht bleiben.
Mein höchster Trost dein Auferst' ist/
Todesfurcht kanstu vertreiben.
Denn wo du bist/da komm ich hin/
Dass ich stets bey dir leb' und bin/
Drum fahr ich hin mit Freuden.

3. *Abitum adscensionis*, quem quadragesimâ post resurrectionem die exantlavit, Act. 1. v. 3. *Non, ut abesset, sed ut presentius adesset*, ut Augustinus ait. Adscendit enim super omnes caelos, ut adimpleret omnia. Ephel. 4. v. 10. Matth. 18. v. 20.

Sicut autem Christus Apostolis suis saepe de abitu suo prædicavit; ita & nos ad exemplum ejus, omnibus diebus, horis & momenti mortem nostram meminisse debemus. Testamentum enim hujus mundi, morte morietur. Sir. 14. v. 13. Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur in terram. 2. Sam. 14. v. 14.

Quilibet hic inspicat sese, utrum ultimum hunc abitum subinde sibi in mentem revocaverit, sicut Christus exemplo suo nobis prævit?

Reperiuntur, quâ rarius de morte cogi-

tant, ided libentius ad domum convivii, quàm ad domum luctus eunt, Ecclef. 7. v. 3. Sed stolidè agunt: Exempla enim testantur, neminem hic exemptum, sed perstat, super Protoplastos, eorumq; posteros lata sententia: Terra es, & in terram reverteris. Gen. 3. v. 19.

Moriuntur divites, ut Nabal, 1. Sam. 25. v. 38. obeunt pauperes, uti Lazarus, Luc. 16. v. 22. Occumbunt senes, sicut Methusalem, Gen. 5. v. 27. Discedunt pii, ut Abel, Gen. 4. v. 8. Obeunt sapientes, ut Salomo, 1. Reg. 11. v. 43. Abeunt fortes, ut Simson, Jud. 16. v. 30. Oppetunt adolecentes, uti juvenis Nainiticus, Luc. 7. 32. Exstinguuntur virgines, ut filia Jairi, Matt. 9. 18. Pereunt viri, uti Abraham, Gen. 25. 8. expirant mulieres, uti Sara, Gen. 23. 1. Summatim: Quis est homo, qui vivet, & non videbit mortem? Ps. 88. 49.

Quinimò & hora mortis incerta est, Ecclef. 9. v. 12.

Hoc sedulò nobiscum revolvere debemus. *Qui enim se moriturum quotidie recordatur, presentia contemnit, & ad futura festinat*, ait Hieronymus. Nempe ad destinatum scopum, ad bravium supernæ vocationis Dei, in Christo Jesu, Phil. 3. v. 14.

II. *Discipulorum perturbationem*. Propterea enim Christus reprehendit discipulos & ait: Nemo ex vobis interrogat me: quò vadis? Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.

Exterius si Apostolos intueamur, tristitia eorum non aded culpanda videtur, siquidem nullâ cum Christo inopiâ laboraverant, ut ipsimet fatentur. Nonne filius parentes per mortem abreptos desiderat? At illi concionum Christi, in quibus reditum ipsis promiserat, recordari debuissent. *Dass wiederkommen macht / dass man des*

Schick

Scheidens nicht groß acht. Dixerat enim Christus: Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis: attamen cor ipsorum implevit tristitia, quam tam verbis, quàm gestibus ostendunt.

Hic examines velim te, annon & ipse obitum & abitum tuorum iniquius tuleris, & in lugendo modum excesseris?

Hoc sæpe accidit, cum primis apud eos, qui rem non rectius expendunt, & fortè dubitant, utrum beatè defuncti in quiete degant, & miseriarum hujus vitæ oblitii sint, secus enim beatitudinem, quam consequuti sunt, ipsis minus inviderent, sed potius cum Davide dicerent: Ego vadam ad eum, ille verò non revertetur, ad me. 2. Sam. 12. v. 13.

Pii Christiani respiciunt *Dei ordinem*, qui constituit unicuique terminum vitæ, quem præterire non poterunt, Hiob. 14. v. 5. Unde David: In manibus tuis tempora mea sunt, Psalm. 31. v. 16. Rom. 14. v. 7.

Reminiscantur felicissimæ vicissitudinis, quam beatè in morte decedentes subeunt. In hoc mundo locum habet, illud Christi: In mundo pressuram habebitis, Joh. 16. v. ult.

Impii lugeant, & dicant, cum Posthumio Equite Arragoniæ:

Quò vadam, nescio: invitus morior: valete Posthumi.

At nos Christiani, in morte sperare, Proverb. 14. v. 32. & cum Stephano dicere possumus: Video cælos apertos, Act. 7. v. 56. Christus enim nobis viam aperuit, & per abitum suum ad Patrem locum præparavit, ut ubi ille est, & nos simus. Joh. 14. v. 3.

Hoc solatio erigebat s. Hiob, Job. 19. v. 25. David, Psalm. 42. v. 1. 2. Paulus, Phil. 1. 23.

Pari modo & nos mortis metum excutientes, canamus:

Valeto, mundus es,
Haud tu mihi places,
Vitam scio beatam,
Quò mitto spiritum,
Hanc expeto paratam,
Mori meum lucrum.
Ade du schnde Welt/
Dein Thun mir nicht gefält/
Ich weiß ein besser Leben/
Da meine Seel fârth hin/
Des freu ich mich gar eben/
Sterben ist mein Gewinn.

Scimus enim, quoniam si terrestris domus nostra hujus tabernaculi dissolvatur, quò ædificationem ex Deo habemus, domum non manu factam, sed æternam in cælis. 2. Cor. 5. v. 1.

III. *Fructus indicationem*, ait enim Servator: Expedi vobis, ut ego vadam, si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos, si autem abiero, mittam eum ad vos.

Tristis & infaustus abitus erat Protoplastorum in Paradiso, ad arborem interdictam. Proptereà enim postea,
Bb loco

Hic vallis Hic scena amaritudinum, *est miseria*
Ærumna Angoris, & discriminum, *dolor undig*
est vita nostra Dies breves hîc ducimus *perbreit*
Suble - In luctibus, *gubris*
Perpetui In lucta idem perpendimus. *cestraminis*
Es ist alhie ein Jammerthal/
Angst, Noth und Trübsal überall/
Des Bleibens ist ein kleine Zeit
Voll Mühseligkeit/
Un wêrs bedeneckt ist inmer im Streit.
Sed beati mortui! qui in Domino moriuntur. Apoc. 14. v. 13.

loco pœnæ, paradiso exterminati, cum Diabolis in infernum abire, & pœnas dare debuissent, interitum æternum, à facie Domini, & à gloria virtutis ejus. 2. Theff. 1. v. 9. Sed misericordiam consequuti sunt propter Christum, qui de cœlo descendit, abitum hunc dolorosissimum perficiens, quò restitueret, quod Protoplasti per *abitum suum* perdidierant. Ideoque hic dicit, expedit vobis, ut ego vadam.

Verè expedit nobis, *primo, privativè*, respectu malorum, quæ à nobis avertit, dum peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, 1. Petr. 2. v. 24. & hoc ipso emundat conscientiam nostram, ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi, Hebr. 9. v. 14. *Deinde, positivè*, respectu boni, quod acquisivit nobis, Justificati enim fide, pacem habemus apud Deum. Rom. 5. v. 1. Et Spiritus Sanctus, quem effundit in nos, testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. Rom. 8. v. 16. Hoc duplex illud est, quod de manu Domini suscepimus. Esa. 40. v. 2.

Sed vocula *vobis* probè observanda est. Vobis expedit, ait Dominus, qui discipuli mei estis. Quamvis enim Christus peccata totius mundi verè tulit, & expiavit, attamen hoc illis tantùm applicatur, qui verà fide meritum ejus apprehendunt. Sanctis qui sunt in terra, & præstantibus, in quibus est omne beneplacitum meum, Psalm. 16. v. 3. Quo ipso non modo Patriarchas in V. T. & sanctos in N. Test. intelligit: sed omnes eos, qui in Christum baptizati, & sanguinis ejus conspersione à peccatorum colluvie mundati sunt, velut ipse ita sese explicat, Joh. 17. v. 19.

Hic velim probes te, mi Christiane! an

etiam in eorum numero sis, de quibus hic Christus ait: Expedit vobis ut ego vadam?

Hæc res est magni momenti. Christus habebat duodecim Apostolos & septuaginta discipulos, sed præter hos adhuc alios habet, qui nimirum verbum ejus audiunt, & vitam juxta illud instituunt, ut ipse testatur, Joh. 8. v. 31, 32.

Quod si igitur Christi discipuli esse vultis, honoretis oportet magistrum vestrum. Vos vocatis me magister & Domine, & bene dicitis: Sum etenim, ait ipse, Joh. 13. v. 13. Ut igitur discipuli præceptores suos honore afficiunt, sic & nos Christum venerari debemus. Est Doctor eruditæ linguæ, Esa. 50. v. 4. qui viam Dei in veritate docet, Matth. 22. v. 16. Præmium certo certius sequetur, juxta illud, 1. Sam. 3. v. 30.

Si discipuli Christi esse vultis, eum sequamini & obeditis oportet. Indicabo tibi, ô homo, quid sit bonum, & quid Dominus requirat à te, Mich. 6. v. 8. Esa. 1. v. 19, 20.

Si discipuli Christi esse vultis, insignia ejus spernere quoque non debetis. Discipulus enim non est supra magistrum. Sicut igitur ipse pauperiem, famem, ignominiam & persecutiones in hoc mundo sustinuit, donec occisus & in ligno suspensus est, Act. 10. v. 39. Neque nos similem fortunam reculemus, sed communicantes ejus passionibus gaudeamus, 1. Petr. 4. v. 13.

Interea Spiritus S. infirmitatem nostram adjuvabit, Rom. 8. v. 26. ut sub cruce bonam militemus militiam, 1. Tim. 1. v. 18. & dignè ambulemus, Deo per omnia placentes, Col. 1. v. 10. dum latam vocem audiamus: Euge bone serve! Matth. 25. v. 21. Nam, ubi ego sum, & minister meus erit, ait ipse Joh. 12. v. 26.

De Se-